

Поліщук Марина Геннадіївна
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Андрієвська Людмила Олексіївна
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

МЕДІАЦІЯ ЯК НОВА КУЛЬТУРА ДІАЛОГУ

У Цивільному процесуальному кодексі України сьогодні містяться норми, які дозволяють сторонам укласти мирову угоду на будь-якій стадії цивільного процесу (ч. 3 ст. 31 ЦПК України). Більше того, у цивільному процесі навіть передбачено проведення судом обов'язкового підготовчого судового засідання у справі, в тому числі з метою з'ясування можливості врегулювання спору до судового розгляду. Тому, вважаємо за необхідне створити аналогічні норми для процесу застосування медіації.

У цивільному процесі, а саме на будь-якому етапі вирішення спору, сторони і сьогодні можуть просити суд надати їм час на укладення мирової угоди. При цьому, законодавство не обмежує сторін у тому, яким чином вони використовують наданий їм час. Але медіація значно поступається даному правовому інституту. Адже, якщо сторони забажають вирішити спір за допомогою медіатора на етапі вже судового розгляду, то так звану угоду на основі медіації, вони повинні назвати все ж таки мировою угодою, для подання до суду на затвердження, або ж просто домовитись, щоб позивач відмовився від свого позову [7].

Професійній підготовці медіатора як особи за сприяння якої вирішується спір слід приділити уваги не менше ніж прийняття закону. Майже в кожному законі, який стосується правничої та правоохоронної діяльності є визначення тих осіб, які здійснюють ту чи іншу правову діяльність, це: адвокати, прокурори, поліцейські, державні службовці, державні виконавці, судді, політичні діячі, тощо. Тобто, йдеться про закріплення повноважень та визначення умов для працевлаштування на законодавчому рівні. Ми вважаємо, що підготовка професійних фахівців має проходити на базі вищого освітнього закладу, або ж в спеціально відведених установах, після здобуття вищої юридичної освіти і тривати не менш ніж п'ять місяців. Навчання включатиме: поглиблене вивчення психології, риторики, логіки, аналітичного та критичного мислення, практичні заняття та моделювання ситуацій, а також залучення іноземних спеціалістів. Статусу медіатора може набути громадянин

України, який має вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, досяг 25 років, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, проживає на території України протягом останніх десяти років та має професійну медіаторську підготовку. Слід звернути увагу також на ту обставину, що доцільним є відокремлення не тільки такої спеціальності як медіатор, а й направлення його діяльності; це стосується того в якій галузі права цей фахівець буде здійснювати свою професійну діяльність, зважаючи на те що здійснення особою медіації в різних галузях права буде впливати на якість надання допомоги при вирішенні спорів, що саме і унеможливує таке співвідношення як адміністративне право та кримінальне, або цивільне та кримінальне, сімейне, тощо [3].

Отже, як свідчить досвід іноземних країн, варто звернути увагу на фінансування інституту медіації, підготовці фахівців, міжнародному співробітництву, прийняттю відповідних законодавчих норм та залученню провідних спеціалістів. Запровадження інституту медіації є конче необхідним для зменшення навантаження на судову систему та суддів безпосередньо, адже за великої кількості зареєстрованих справ, найчастіше з'являється така сукупність соціальних якостей як «людський фактор», який проявляється в порушенні правил застосування норм матеріального та процесуального права.

Українській державі як учасниці інтеграційних та глобалізаційних процесів варто сприяти поглибленню міжнародному співробітництві та наслідуванню міжнародної практики в процесі створення не тільки судової, а й приватної медіації [2]. Законодавчо врегульований процес медіації сприятиме швидкому вирішенню спорів у приватному порядку в різних галузях права, тим самим підвищуючи авторитет суду та органів державної влади в очах суспільства в цілому.

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст. 141.

2. Про медіацію: проект Закону України від 17 грудня 2015 р. № 3665. URL: w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/.

3. Кармаза О. Інститут медіації: основні концепції розвитку. 2017. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/2/6.pdf>

4. Цивільний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

5. Yasynovskyi, I.H. (2015). Problemy vprovadzhennia ta provedennia mediatsii v Ukraini. Aktualni problemy polityky, issue 55, 260–267 [in Ukrainian].

6. Турман Н. Процесуальний статус та роль медіаторів при укладенні угод у кримінальному провадженні. 2016. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe.

7. Сосюра О.О. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів. Часопис Академії адвокатури України. 2014. №5. с.190-194